

VJERSKE ZAJEDNICE U REPUBLICI HRVATSKOJ

SVIMA

Zagreb, 14. prosinca 2010.

PREDMET: preporuka u vezi postupanja prema osobama s duševnim smetnjama

- *dostavlja se*

Poštovani,

obraćamo Vam se kao organizacija civilnog društva sa dugogodišnjim iskustvom u radu sa osobama s duševnim smetnjama u Hrvatskoj koja se bavi proaktivnom zaštitom njihovih ljudskih prava te afirmacijom njihova društvenog položaja.

Koristimo priliku da Vam se obratimo kao predstavniku vjerske organizacije registrirane u Republici Hrvatskoj te Vas informiramo i zamolimo za suradnju u vezi preporuke u vezi postupanja prema osobama s duševnim smetnjama koje mogu biti članovi Vaše vjerske zajednice, koju ovim putem dostavljamo.

Naime, imali smo prilike u svojem radu vidjeti primjere iz različitih vjerskih zajednica da su njihovi službenici upućivali svoje članove koji boluju od različitih duševnih bolesti da prestanu uzimati medikamentoznu terapiju koju im je prepisao liječnik te da se prepuste molitvi i uvjerenju da će njihovu bolest izliječiti vjera. U takvim slučajevima, na žalost je dolazilo do pogoršanja bolesti osoba koje su prestale uzimati lijekove, potrebe za njihovom hospitalizacijom, a učinak tog pogoršanja bio je povećanje kroniciteta bolesti od kojih su bolovali.

Duševne bolesti određene su 10. izdanjem Međunarodne klasifikacije bolesti Svjetske zdravstvene organizacije i tretiraju se u području psihijatrije, medicinske grane koja utemeljuje svoja saznanja i načine liječenja na suvremenim znanstvenim metodama. U suvremeno doba, duševne bolesti redovno se liječe medikamentoznom terapijom, koje liječenje može biti popraćeno psihoterapijom i drugim suportivnim metodama namijenjenim poboljšanju zdravstvenog stanja osobe i povećanju njezine socijalne funkcionalnosti.

Kao udruga podržavamo pravo svakoga na vjersko opredjeljenje i korištenje tog prava. Većina naših članova i korisnika aktivni su vjernici, koji pripadaju različitim konfesijama. Bez daljnega ne osporavamo da vjera ima pozitivan učinak na svakog čovjeka pa tako i na osobe s duševnim smetnjama i da im, u teškim životnim trenucima, može pomoći kao oslonac u prevladavanju životnih poteškoća.

Međutim, smatramo da određivanje medikamentozne terapije, redovita kontrola zdravstvenog stanja kod nadležnog liječnika, te bilo kakav drugi oblik medicinskog tretmana potpada pod isključivu djelatnost ustanova i osoba nadležnih za obavljanje medicinskih poslova sukladno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, odnosno u ovom slučaju psihijatrijskih ustanova i liječnika psihijataru sukladno

Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Kako su vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj osnovane sukladno Zakonu o vjerskim zajednicama, to njihova djelatnost nije obavljanje medicinskih poslova u vezi sa zaštitom zdravlja kako svojih članova tako i općenito. Iz navedenog proizlazi da vjerski službenici nisu ovlašteni preporučivati osobama da prestanu uzimati medikamentoznu terapiju koja im je propisana od strane nadležnog liječnika, već takvu preporuku može dati isključivo liječnik koji tu osobu liječi i koji obavlja medicinske poslove sukladno važećem zakonodavstvu Republike Hrvatske.

Također, skrećemo pozornost i na činjenicu da je čl. 244. Kaznenog zakona propisano kazneno djelo „nadriliječništva“ kojim se inkriminira ponašanje onoga tko nemajući propisanu stručnu spremu, drugoga liječi ili mu pruži medicinsku pomoć, što je kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci. Prema suvremenom tumačenju kaznenog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj, a sukladno i postojećoj sudskoj praksi, smatra se da navedena odredba inkriminira radnju počinitelja kojom se određuje terapija bolesnoj osobi, a to je svakako vezano uz učestalost uzimanja medikamentozne terapije ili uz prekid uzimanja određenih ili svih propisanih lijekova. S obzirom da počinjenje tog kaznenog djela na štetu neke osobe može dovesti do teškog narušenja zdravlja osobe odnosno znatnog pogoršanja neke bolesti, to se može raditi i o teškom kaznenom djelu protiv zdravlja ljudi iz čl. 249. st. 1. Kaznenog zakona za što je propisana kazna zatvora od jedne do osam godina, odnosno o teškom kaznenom djelu iz čl. 249. st. 2. Kaznenog zakona, ako je djelom prouzročena smrt jedne ili više osoba (npr. u konkretnom slučaju suicidom ili homicidom), kada se počinitelj može kazniti kaznom zatvora od tri do deset godina. Prema čl. 201. st. 1. i st. 4. Zakona o kaznenom postupku, svatko je dužan prijaviti ovo kazneno djelo radi progona nadležnom Državnom odvjetništvu, s obzirom da se to djelo progoni po službenoj dužnosti.

Stoga Vam sugeriramo da na razini Vaše vjerske organizacije svim službenicima i članovima afirmirate preporuke kako slijedi:

1. Ako se za nekog člana vjerske zajednice misli da je duševno bolestan ili da mu se zdravstveno stanje pogoršalo ljubazno mu preporučite da se obrati svojem liječniku – osobu s duševnim smetnjama nemojte isključiti iz vjerske zajednice;

2. Ako se tko od Vaših članova nalazi u izuzetno nepovoljnim socijalnim prilikama i boluje od duševne smetnje, imate pravo i dužnost o njegovom stanju obavijestiti mjesno nadležan Centar za socijalnu skrb koji može poduzeti mjere za ostvarivanje zdravstvene odnosno socijalne zaštite za konkretnu osobu;

3. Ako Vam se neka osoba povjerila da je duševno bolesna nemojte joj savjetovati, ma kako god Vam se činila zdravom i funkcionalnom, da prestane uzimati terapiju koju joj je prepisao liječnik psihijatar – nemojte niti sugerirati koliko često bi ta osoba trebala uzimati lijekove niti da prestane odlaziti na liječničke kontrole;

4. Ako je Vaš član, osoba s duševnim smetnjama u bolnici, posjetite ga u toj ustanovi i nastavite s njime imati socijalne kontakte – gubitak socijalnih veza jedna je od najtežih posljedica duševne bolesti.

Imajte na umu da osobe s duševnim smetnjama kada se redovno i pravilno liječe, kontroliraju svoje zdravstveno stanje, ne moraju prema drugima odavati nikakav znak duševne bolesti. Osim što

izgledaju potpuno zdravo, funkcionalno i sposobno one doista takve i jesu, pri čemu mogu biti vrijedni članovi Vaše vjerske zajednice. Sve se to, naravno, može srušiti i promijeniti na loše ukoliko se ne uzimaju propisani lijekovi i ne odlazi k liječniku.

Kada razmišljate o tim situacijama uzmite za usporedbu što bi se dogodilo kada bi vjerska zajednica, njezini službenici ili članovi, preporučivali drugima da prestanu uzimati inzulin ako boluju od dijabetesa, uzimati kemoterapeutike ako boluju od karcinoma ili uzimati lijekove potrebne za rad srca. Duševne bolesti zdravstvena su stanja koja se u suvremenoj medicini mogu uspješno liječiti i koja zato zahtjevaju rano otkrivanje i odgovarajući medicinski tretman.

U nadi da ćete udovoljiti našoj molbi i afirmirati navedene preporuke, srdačno Vas pozivamo i zahvaljujemo se na Vašem razumijevanju.

Kristijan Grđan, v.r.
koordinator Sjaja